

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Інституціональний механізм світогосподарських зв'язків

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
підготовки докторів філософії

зі спеціальності 051 «ЕКОНОМІКА»

(шифр і назва спеціальності)

**РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: ХАРКІВСЬКИМ НАЦІОНАЛЬНИМ ЕКОНОМІЧНИМ
УНІВЕРСИТЕТОМ ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ КАФЕДРОЮ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

(повне найменування вищого навчального закладу, кафедри)

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: д.е.н., проф.. Липов В.В.

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою
“25” квітня 2016 року, протокол №9

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Інституціональний механізм світогосподарських зв'язків» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії зі спеціальності «Економіка».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є механізми взаємодії економічних інститутів в рамках соціально-економічних систем, що відбуваються на нано-, мікро-, макро-, мезо- та мега рівнях ієрархії підстав інституціональної архітекτονіки та впливають на ефективність міжнародної економічної діяльності та динамізм її розвитку.

Міждисциплінарні зв'язки: «Політична економія», «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Міжнародна економіка», «Культурологія», «Соціологія», «Політологія», «Зовнішньоекономічна діяльність», «Міжнародний маркетинг», «Міжнародний менеджмент».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Теоретичні засади і соціокультурне середовище інституціональної економіки.
2. Інституційне забезпечення регулювання світогосподарських зв'язків.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Інституціональний механізм світогосподарських зв'язків» є формування базисної системи знань із інституціонального устрою соціально-економічних систем, основних теоретичних концепцій, напрямків, форм, методів інституціональної взаємодії та їх прояву в міжнародній економічній діяльності, специфіки елементів інституціональної архітекτονіки та вміння використовувати ці знання в практичній діяльності.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Інституціональний механізм світогосподарських зв'язків» є вивчення сутності інституціональної взаємодії, передумов, що визначають специфіку інституціонального устрою в окремих країнах світу, тенденцій розвитку національних систем в умовах глобалізації, інституціональних форм, методів, суб'єктів і напрямків міжнародної економічної діяльності, принципів і середовища її розвитку, практики здійснення й інституціональних механізмів регулювання; набуття вмінь аналізувати й оцінювати й використовувати в професійній діяльності специфіку інституціонального середовища країн-потенційних партнерів.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-наукової програми здобувачі освітньо-наукового ступеня "доктор філософії" набувають таких компетентностей:

Здатність визначати основні складові інституціональної архітекτονіки соціально-економічних систем та особливості її розгортання в процесі глобалізації.

Здатність застосування механізмів та інструментів формування міжнародної економічної діяльності на основі розуміння її інституціональної складової.

Здатність до аналізу впливу особливостей національних інституцій на процеси міжнародної економічної взаємодії з врахуванням особливостей формальних та неформальних інституцій, організаційних рутин, їх впливу на вимоги до міжнародних контрактів.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 години 5 кредитів ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Теоретичні засади і соціокультурне середовище інституціональної економіки

Тема 1. Предмет і метод інституціональної економіки та світогосподарських зв'язків

Актуальність дослідження інституціональних засад регулювання міжнародної економічної діяльності. Історія становлення та сучасний стан інституціональних досліджень. Комплементарність інституціональних елементів соціально-економічних систем.

Тема 2. Інституціональна архітектоніка соціально-економічних систем і специфіка взаємодії в міжнародному бізнесі

Передумови формування інститутів. Ціннісні засади формування інституціональної архітектоніки. Індивідуалізовані компоненти формування інституцій та організаційні рутини. Інституціональні форми та функції. Інституціональні конвенції. Інституція, інститут як відправні моменти аналізу. Інституціональні блоки. Соціальні системи виробництва. Режими накопичення та розвитку. Базові інститути, соціально-економічні системи. Соціально-економічні моделі (моделі капіталізму), інтеграційні об'єднання, глобальне господарство.

Тема 3. Соціокультурні засади міжнародної економічної діяльності

Історія досліджень особливостей національних культур господарювання. Дослідження Г. Хофстеда, Ф. Тромпенаарса, Ш. Шварца, Р. Інглхарта. Вплив ціннісних орієнтацій на формування специфіки інституціональної архітектоніки соціально-економічних систем. Прикладне значення знання особливостей національних культур господарювання для організації міжнародної економічної взаємодії.

Змістовий модуль 2.

Інституційне забезпечення регулювання світогосподарських зв'язків

Тема 4. Інституції та інститути як вихідна основа регулювання міжнародної економічної діяльності

Неформальні інституції. Регулюючі формальні інституції (законодавчі та підзаконні акти) міжнародної економічної діяльності. Інституційні органи. Договір, як інституція, що регулює порядок взаємодії суб'єктів міжнародної економічної діяльності. Інститути міжнародної економічної діяльності як організаційні форми її забезпечення.

Тема 5. Інституційне середовище міжнародної економічної діяльності

Загальнодержавні інститути регулювання міжнародної економічної діяльності. Регіональний рівень інституціонального регулювання міжнародної економічної діяльності. Спеціальні економічні зони як інституціональний елемент МЕД. Транскордонне економічне співробітництво. Особливості МЕД в межах інтеграційних об'єднань. Участь регіональних та глобальних організацій в забезпеченні МЕД

Тема 6. Інституційне забезпечення регулювання експортної діяльності підприємства

Особливості інституціонального устрою суб'єктів – безпосередніх учасників міжнародної економічної діяльності. Особливості інституціонального устрою суб'єктів – безпосередніх учасників МЕД. Блок нормативно-правового та організаційного забезпечення МЕД. Блок маркетингового забезпечення МЕД. Блок фінансово-розрахункового забезпечення МЕД. Блок логістичного забезпечення МЕД

3. Рекомендована література

3.1. Основна

1. Липов В. Институциональная комплементарность социально-экономических систем. – Х.: ХНУ им. В.Н. Каразина, 2011. – 484 с.
2. Льюис Р. Столкновение культур. Путеводитель для всех, кто делает бізнес за границей / Р. Льюис. – М. : Ман, Иванов и Фербер, 2013. – 640 с.
3. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Навч. пос. / За ред. І. Дахна. – К.: ЦУЛ, 2009.
4. Тромпенаарс Ф. Национально-культурные различия в контексте глобального бизнеса / Ф. Тромпенаарс, Ч. Хампден-Тернер. – Мн.: Попури, 2004. – 528 с.
5. Трусов А. Справочник ВЭДовца / А. Трусов, Ю. Рудяков, В. Голубенко. – Х. : Фактор, 2008. – 656 с.

3.2. Додаткова

6. Аоки М. Корпорация в условиях растущего многообразия. Познание, руководство и институты / М. Аоки. – М. : Изд-во ин-та Гайдара, 2015. – 368 с.
7. Босрок М. Деловая Европа: правила путешественника / М. Босрок. – М. : Поколение, 2007. – 688 с.
8. Буайе Р. Теория регуляции / Р. Буайе. – М. : РГГУ, 1997. – 213 с.
9. Васенко В. К. Вільні економічні зони: стратегія розвитку / В. Васенко. – Суми : Довкілля, 2004. — 347 с.
10. Веблен Т. Теория праздного класса / Т. Веблен. – М. : Прогресс, 1984. – 368 с.
11. Гестеланд Р. Кросс-культурное поведение в бизнесе / Р. Гестеланд. – Днепропетровск : Баланс-Клуб, 2003. – 274 с.
12. Губарева І. Міжнародні розрахунки і валютні операції: Конспект лекцій / І. Губарева. — Х. : Вид-во ХНЕУ, 2006. — 128 с.
13. Дідківський М. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства / М. Дідківський. - К. : Знання, 2006. – 462 с.
14. Жаворонков В. Теорія та практика проведення інституціональних змін / В. Жаворонков. — К. : ЦУЛ, 2015 — 352 с.
15. Инглхарт Р. Модернизация, культурные изменения и демократия / Р. Инглхарт, К. Вельцель. – М. : Новое издательство, 2011. – 464 с.
16. Кирдина С. Институциональные матрицы и развитие России : введение в Х-У теорию / С. Кирдина. – СПб. : Нестор-История, 2014. – 468 с.

17. Коуз Р. Фирма, рынок и право / Р. Коуз. – М. : Новое издательство, 2007. – 224 с.
18. Кузьминов Я. Курс институциональной экономики / Я. Кузьминов, К. Бендукидзе, М. Юдкевич. – М. : ИД ГУ ВШЭ, 2006. – 442 с.
19. Культура имеет значение. Каким образом ценности способствуют общественному прогрессу. – М. : МШПИ, 2000. – С. 106–128.
20. Лазебник Л. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності / Л. Лазебник, О. Данілов. – Ірпінь : НА ДПСУ, 2005. – 156 с.
21. Міжнародні організації: Навч. пос. / За ред. Ю. Козака, В. Ковалевського, З. Кутайні. - К. : ЦУЛ, 2007. - 440 с.
22. Міжнародні розрахунки та валютні операції: Навч. посібник / О. І. Береславська, О. М. Наконечний, М. Г. Пясецька та ін.; За заг. ред. М. І. Савлука. — К. : КНЕУ, 2002. — 392 с.
23. Моррисон Т. Деловая Азия: правила путешественника / Т. Моррисон, У. Конвэй. – М. : Поколение, 2007. – 400 с.
24. Моррисон Т. Деловая Латинская Америка: правила путешественника / Т. Моррисон, У. Конвэй. – М. : Поколение, 2007. – 352 с.
25. Мясоедов С. Основы кросскультурного менеджмента / С. Мясоедов. – М. : Дело, 2003. – 280 с.
26. Нельсон Р. Эволюционная теория экономических изменений / Р. Нельсон, С. Уинтер. – М. : Финстатинформ, 2000. – 474 с.
27. Нейсбит Р. География мысли / Р. Нейсбит. – М. : Астрель, 2012. – 285 с.
28. Нисбет Р. Культура и системы мышления: сравнение холистического и аналитического познания / Р. Нисбет, К. Пенг, И. Чой, А. Норензаян. – М. : Фонд Либеральная миссия, 2011. – 68 с.
29. Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики. – М. : Начала, 1997. – 180 с.
30. Норт Д. Насилие и социальные порядки. Концептуальные рамки для интерпритации письменной истории человечества / Д. Норт, Дж. Уолис, Б. Вайнгаст. – М. : Изд-во ин-та Гайдара, 2011. – 480 с.
31. Нуреев Р. Очерки по истории институционализма / Р. Нуреев. – Р-н-Д. : Содействие – XXI век ; Гуманитарный центр, 2010. – 415 с.
32. Основи митної справи в Україні: навч. посібник / За ред. Пашка П.В. - К. : Знання, 2004. - 732 с.
33. Перевозка экспортно-импортных грузов. Организация логистических систем / Под ред. А. Кириченко. – СПб. : Питер, 2004. – 505 с.
34. Поланьи К. Великая трансформация: политические и духовные истоки нашего времени / К. Поланьи. – СПб. : Алетейа, 2002. – 320 с.
35. Сорокин П. Социальная и культурная динамика. – СПб. : ИРХГИ, 2000. – 1056 с.
36. Сото де Э. Загадка капитала. Почему капитализм торжествует на Западе и терпит поражение во всем остальном мире / Э. де Сото. – М. : Олимп-Бизнес, 2001. – 272 с.
37. Сото де Э. Иной путь. Экономический ответ терроризму / Э. де Сото. – Челябинск : Социум, 2007. – 302 с.
38. Сравнительный менеджмент / Под ред. С. Пивоварова. – Спб. : Питер, 2006. – 368 с.

39. Транснаціональні корпорації: Навч. посіб./ В. Рокоча, О.Плотніков, В. Новицький та ін. – К. : Таксон, 2001. - 304 с.
40. Уильямсон О. Экономические институты капитализма. – СПб. : Лениздат, 1996. – 702 с.
41. Фукуяма Ф. Государственный порядок / Ф. Фукуяма. – М. : АСТ, 2015. - 688 с.
42. Фукуяма Ф. Доверие. Социальные добродетели и путь к процветанию / Ф. Фукуяма. – М. : АСТ ; Ермак, 2004. – 730 с.
43. Фуруботн Э. Институты и экономическая теория: Достижения новой институциональной экономической теории / Э. Фуруботн, Р. Рихтер. – СПб. : ИД СПбГУ, 2005. – 702 с.
44. Харрисон Л. Евреи, конфуцианцы и протестанты. Культурный капитал и конец мультикультурализма / Л. Харрисон. – М. : Мысль, 2014. – 286 с.
45. Харрисон Л. Кто процветает? Как культурные ценности способствуют успеху в экономике и политике / Л. Харрисон. – М. : Новое издательство, 2008. – 300 с.
46. Ходжсон Дж. Экономическая теория и институты. – М. : Дело, 2003. – 464 с.
47. Хомутенко В. Фінанси зовнішньоекономічної діяльності: Навч. Посіб / Хомутенко В., Немченко В., Луценко І. – К. : ЦУЛ, 2009. - 474 с.
48. Эгертсон Т. Экономическое поведение и институты. – М. : Дело, 2001. – 408 с.
49. Hofstede G. (2010) Cultures and Organizations: Software of the Mind / G. Hofstede, G. j. Hofstede, M. Minkov. – N.-Y. : McGraw-Hill. – 575 p.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання - диференційований залік .

5. Засоби діагностики успішності навчання : оцінювання знань студента під час експрес-опитування за темою лекційного заняття; оцінка рівня виконання реферативних робіт, проведення поточного тестування знань студентів, проведення поточного проміжного контролю, проведення підсумкового письмового заліку.